

Informace pro vedení školy k výzkumné studii

V Olomouci 10. ledna 2021

Vážená paní ředitelko, vážený pane řediteli,

Výzkumný projekt je **zaměřen na analýzu a standardizaci psychodiagnostických metod zaměřujících se hodnotový systém a také na vliv internetu na hodnoty.**

Naším cílem je zmapovat hodnotový systém adolescentů na území celé České a Slovenské republiky a posoudit souvislosti s vybranými osobnostními charakteristikami. Na základě vyplněné testové baterie od Vašich studentů a studentek budeme moci vytvořit celorepublikové normy a zároveň nám hodnoty přinesou bližší informace o zkoumané problematice.

Jednotlivé metody tvoří dotazníkovou baterii, ve které budou předkládány, a jsou podrobněji popsány níže. Administrace testové baterie zabere studentům a studentkám 30 minut. Na začátku dotazníkové baterie budou studenti a studentky seznámeni se záměrem výzkumného projektu a etickými pravidly.

Celé testování je zcela **anonymní a dobrovolné, odpovídá všem etickým standardům psychologického testování** formou dotazníků u dané populace. Data budou chráněna proti zneužití.

Výzkumného projektu se zúčastní přibližně 2 000 žáků/studentů z celé České republiky a 1 300 žáků a studentů z celé Slovenské republiky. Vaše účast v tomto projektu přispěje k podpoře výzkumu a k tvorbě nové psychodiagnostické metodě na zjišťování hodnotového systému adolescentů.

Chtěli bychom Vás požádat o některou z těchto variant spolupráce:

a) Přeposlat tento text s odkazem Vašim studentům a studentkám formou e-mailu:

Milé studentky, milí studenti,

obracíme se na Vás s prosbou o pomoc při našem mezinárodním výzkumu.

Náš výzkum se týká hodnotových systémů adolescentů, které právě v této době mohou poměrně výrazně podléhat vlivu internetu. Pokud byste měli zájem vědět více o našem výzkumu, anebo o našich tématech, přikládáme Vám link naší laboratoře: **<https://persona.upol.cz>**.

Obracíme se na Vás s prosbou o pomoc při vyplňování naší dotazníkové baterie. Protože se jedná o mezinárodní výzkumný projekt, do výzkumu bychom rádi oslovili studentky a studentky z celé České republiky a Slovenska ve věku od 15 do 19 let. Vyplnění dotazníků Vám zabere přibližně 30 minut a není to náročné a nevyžaduje to žádnou přípravu. Náš výzkum je zcela anonymní.

Pokud máte zájem nám s výzkumným projektem pomoc, budeme velice rádi.

Přikládáme také link na dotazníkovou baterii. Protože se jedná o československý projekt, existují dvě verze testové baterie (slovenská a česká). Pokud máte zájem nám pomoci při šíření testové baterie, následující link můžete šířit po vlastní ose, anebo nám napište a můžeme se dohodnout na podrobnostech pomoci s výzkumným projektem. Kontaktní osoba je Dr. Martin Dolejš (martin.dolejs@upol.cz).

Dotazníková baterie pro české studenty a studentky: <https://forms.gle/Hu4iy7LEHtreApLf6>

Pro tento účel jsme vytvořili také účet na Instagramu, na který budeme kromě příspěvků s účastí na našem výzkumu přidávat také různé zajímavosti a informace z výzkumů a z oblasti psychologie: <https://www.instagram.com/personapsychologie/>

Moc Vám děkujeme za čas, který jste věnovali čtení tohoto e-mailu, a za zvážení Vašeho zapojení do projektu a Vaší pomoci. Vážíme si každého vyplněného dotazníku a každého sdílení odkazu na náš výzkum.

S pozdravem a s přáním pěkných dnů
Za výzkumný tým,
Mgr. Barbora Považanová a Dr. Martin Dolejš

- b) informovat o výzkumném projektu na profilu Vaší školy (Facebook, Instagram, ..), sdílet náš Instagram profil k výzkumnému projektu: <https://www.instagram.com/personapsychologie/>;
- c) vložit informaci o výzkumném projektu na webové stránky Vaší školy, například do aktualit;
- d) budeme rádi za jakýkoliv způsob šíření informací o našem výzkumu mezi Vaše studenty a studentky.

Testová baterie celkem tvoří 9 dotazníků v tomto pořadí:

1) Škála mapování hodnot (Považanová & Dolejš, 2020)

Nástroj posuzuje hodnotový systém v populaci adolescentů. Celkem obsahuje 38 položek.

Příklad položek v dotazníku:

- Respektuji názory druhých lidí
- Je pro mě důležité moje postavení v třídě.

2) Dotazník používání internetu (Považanová, Dolejš, & Suchá, 2020)

Tento nástroj byl zkonstruován, aby zjišťoval, jak adolescenti používají internet a s ním spojené sociální sítě. Dotazník je určený pro věkovou kategorii od 11 do 19 roků. Obsahuje 28 položek.

Příklad položek v dotazníku:

- Kdo je na internetu tvým hlavním vzorem?
- Snažíš se na svých účtech na sociálních sítích svými příspěvky bavit druhé lidi?

3) Portrait Value Questionnaire (PVQ – RR) (Cieciuch & Schwartz, 2012; Hřebíčková, 2008; Považanová, & Dolejš, 2020)

Tento dotazník je určený ke zkoumání hodnot. Byl vytvořen Cieciuchem a Schwartzem v roce 2012. Dotazník je určen pro adolescenty. Obsahuje 57 položek.

Příklad položek v dotazníku:

- Je pro mě důležité být velmi úspěšný/á.
- Je pro mě důležité lidi přijímat, i když s nimi nesouhlasím.

4) Ethical Value Assessment (short) (Padilla-Walker & Jensen, 2016; Považanová & Dolejš, 2020)

Nástroj se zaměřuje na hodnocení etických hodnot. Byl vytvořený Padilla-Walkerovou a Jensenovou. Ve slovenských a v českých demografických podmínkách byl použit jen několikrát. Dotazník obsahuje 12 položek.

Příklad položek v dotazníku:

- Měl/a bych se snažit dosáhnout svých osobních cílů.
- Měl/a bych respektovat práva ostatních.

5) Test internetové závislosti – IAT (Young, 1996; Dolejš & Suchá, 2017; Dolejš & Považanová, 2020)

Test je zaměřený na problematické používání internetu a jeho dopada na různé životní situace adolescenta. Jedná se o jeden z nejpoužívanějších nástrojů pro zhodnocení této oblasti. Byl vytvořen Youngovou v roce 1998. Metoda se skládá z 20 položek.

Příklad položek v dotazníku:

- Jak často si tvoji blízcí stěžují na množství času, který trávíš na internetu?
- Jak často chodíš spát pozdě, protože jsi dlouho do noci na internetu?

6) Big Five Inventory (BFI 10) (Rammstedt & John, 2007; Hřebíčková a kol., 2016; Považanová & Dolejš, 2020)

Nástroj se zaměřuje na měření pěti osobnostních rysů (neuroticismus, otevřenost, extraverte, přívětivost, svědomitost). Byl vytvořen Rammstedtovou a Johnem. Obsahuje 10 položek.

Příklad položek v dotazníku:

- ... je uvolněný, dobře zvládá stres.
- ... má sklon hledat na druhých chyby.

7) Test hráčské poruchy (Pontes et al., 2019; Suchá, Dolejš, Pipová, & Komrska, 2020)

Tento dotazník zkoumá frekvenci hraní digitálních her za poslední rok. Byl vytvořený Pontesem a obsahuje 4 položky.

Příklad položek v dotazníku:

- Mívám potíže ovládat svoji herní aktivitu.
- Pokračuju v hraní digitálních her i přes negativní následky, které se objevují.

8) Kritéria IGD (APA, 2013; Dolejš & Suchá, 2017)

Nástroj se zaměřuje na zhodnocení poruchy hraní počítačových her, jedná se o novou diagnostickou kategorii, která byla zavedena do Diagnostického a statistického manuálu 5 a která je určena k dalšímu zkoumání. Škála cílí na 9 základních kritérií, která se pojí se závislostí či s patologickým vztahem k počítačovým hrám za posledních 12 měsíců.

Příklad položek v dotazníku:

- Hraješ, abys dočasně utekl/a nebo sis ulevil/a od špatné nálady (např. od napětí, neklidu, bezmoci, pocitů viny)?
- Potřebuješ k dosažení pocitu spokojenosti a radosti hrát čím dál častěji?

9) Dotazník resiliencie pro dospívající (Jefferies, McGarrigle, & Ungar, 2018; Sobotková & Suchá, 2020; Považanová & Dolejš, 2020)

Tento nástroj měří míru resiliencie u dospívajících. Zkoumá, jak se adolescenti chovají v některých typech situací a jak se staví k některým situacím. Obsahuje 20 výroků.

Příklad položek v dotazníku:

- Víím, jak se chovat v různých situacích (jako třeba ve škole, doma, v restauraci, v kostele).
- Moji přátelé stojí v těžkých chvílích při mně (např. když mám problémy).

Odborný garant studie PhDr. Martin Dolejš, Ph.D., a jeho tým se zabírá zkoumáním adolescentů v tématech, jako jsou například rizikové chování, osobnostní rysy anebo hodnoty:

- TOMŠIK, R., DOLEJŠ, M., ČEREŠNÍK, M., SUCHÁ, J., & SKOPAL, O. (2017). **Rizikové správanie študentov gymnázií Českej republiky (Reprezentatívny výskum metódou VRCHA)**. *Adiktologie* 17(1), 308–317.
- DOLEJŠ, M., SUCHÁ, J., SKOPAL, O., & VAVRYSOVÁ, L. **Agresivita u českých adolescentů**. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016.
Dostupné online: <http://psych.upol.cz/wp-content/uploads/2013/12/agresivita-tisk-DEF.pdf>
- SUCHÁ, J., & DOLEJŠ, M. **Agresivita, depresivita, impulzivita a sebehodnocení u českých adolescentů**. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016.
Dostupné online: <http://psych.upol.cz/wp-content/uploads/2013/12/Such%C3%A1-Dolej%C5%A1-Agresivita-depresivita....pdf>
- DOLEJŠ, M., SKOPAL, O., SUCHÁ, J., VAVRYSOVÁ, L., & ÇAKIRPALOGLU, P. **Protektivní a rizikové osobností rysy u adolescentů**. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 153 s. ISBN 978-80-244-4181-8.
Dostupné online: <http://psych.upol.cz/wp-content/uploads/2014/10/Protektivn%C3%AD-a-rizikov%C3%A9-osobnost%C3%AD-rysy-u-adolescent%C5%AF-Dolej%C5%A1-Skopal-Sucha-a-kol..pdf>
- SKOPAL, O., DOLEJŠ, M., & SUCHÁ, J. **Vybrané osobnostní rysy a rizikové formy chování u českých žáků a žákyň**. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 73 s. ISBN 978-80-244-4223-5.
Dostupné online: <http://psych.upol.cz/wp-content/uploads/2015/01/Vybran%C3%A9-osobnostn%C3%AD-rysy-a-rizikov%C3%A9-formy-chov%C3%A1n%C3%AD-u-%C4%8Desk%C3%BDch-%C5%BE%C3%A1k%C5%AF-a-%C5%BE%C3%A1ky%C5%88.pdf>
- DOLEJŠ, M. **Efektivní včasná diagnostika rizikového chování u adolescentů**. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 189 s. ISBN 978-80-244-2642-6.

Rádi zodpovíme veškeré dotazy týkající se administrace a dalších náležitostí testování.

Děkujeme za Vaše přispění k výzkumu a podporu v oblasti hodnotového systému a vlivu internetu na něj u adolescentů.

Za výzkumný tým

Mgr. Barbora Považanová
E-mail: barbora.povazanova01@upol.cz
Telefon: +421 907 381 234

Katedra psychologie
FF Univerzity Palackého v Olomouci
Křížkovského 10
771 80 Olomouc
www.psych.upol.cz